

I. ФІЗИЧНЕ ВИХОВАННЯ РІЗНИХ ГРУП НАСЕЛЕННЯ

МОТИВАЦІЙНІ ПРІОРИТЕТИ ДО ЗАНЯТЬ ФІЗИЧНОЮ КУЛЬТУРОЮ І СПОРТОМ ПІДЛІТКІВ 7-9 КЛАСІВ

Микола Кунашенко

Національний університет фізичного виховання і спорту України

Аннотация

В предлагаемой статье рассмотрено мотивационные приоритеты к занятиям физической культурой и спортом школьников 7-9 классов, которые проживают в условиях малого города.

Annotation

In the offered article are considered motivational priorities to employment by physical training and sports for schoolboys of the 7-9 forms who live in the conditions of a small city.

Актуальність. Зміни, які відбуваються в суспільстві на сучасному етапі його розвитку, породжують нові вимоги щодо системи освіти й виховання підростаючого покоління. Результати досліджень ряду вчених [1, 5, 10] та останні трагічні події на уроках фізичної культури свідчать про незадовільний стан здоров'я сучасної молоді.

Одним з основних завдань фізичного виховання є формування мотиваційних настанов на фізичне виховання і духовне самовдосконалення учнів. Але в більшості шкіл уроки фізичної культури проводяться для «механічного» засвоєння рухових умінь та навиків, вони не формують передумов до неперервного фізичного самовдосконалення. Школярі не володіють засобами творчого застосування отриманих знань у своєму житті, а головне – не отримують стійкої мотивації до занять фізичною культурою, як засобу збереження і зміцнення здоров'я. Все вище сказане призводить до того, що значно знижується рухова активність, яка веде до погіршення фізичного і психічного здоров'я учнівської молоді [2, 4, 5, 7, 8, 10]. Тому проблема мотивації і залучення школярів до занять фізичною культурою і спортом, а також виховання особистої фізичної культури є досить актуальною.

Мета дослідження – виявити мотиваційні пріоритети до занять фізичною культурою і спортом підлітків 7-9 класів, які проживають в умовах малого міста.

Методи дослідження. Аналіз науково-методичної літератури, анкетування, бесіда, математична статистика.

Результати дослідження та їх обговорення. Для визначення мотиваційних пріоритетів школярів нами була розроблена анкета. У дослідженні взяли участь 114 учнів 7-9 класів, які проживають в малих містах Житомирської області (Коростень, Білокорівичі, Народичі). З них: 53 хлопці, 61 дівчина.

Результати анкетування свідчать, що зі 100% учнів займаються спортом 65,8% і не займаються 34,2%. Однак при уточненні питання «скільки разів на тиждень ви тренуєтесь» визначилося, що тільки 56% хлопчиків і 23% дівчаток систематично тренуються. Серед найбільш поширених видів спорту у хлопців на 1-му місці – футбол (70,4%), на 2-му – баскетбол (27,9%), на 3-му – легка атлетика (27,2%), на 4-му – волейбол – (12,3%). Гімнастикою, тенісом, важкою атлетикою захоплюється 4-7% підлітків. У дівчат уподобання дещо інші: на 1-му місці – легка атлетика (53,1%), на 2-му – баскетбол (20,1%), на 3-му – піонербол (16,9%), на 4-му – волейбол і футбол (18%), заняття з плавання, гімнастики, тенісу відвідують від 4 до 10% дівчат.

Серед причин, які заважають займатися майже 50% школярів досліджуваних шкіл називають брак часу (33%) і відсутність груп, які цікавлять підлітків. Хлопці хотіли б займатися такими видами спорту

Мотиви занять спортом підлітків, які проживають в умовах малого міста

Варіанти відповідей	Хлопці					Дівчата				
	класи			xx%	рей- тинг	класи			xx%	рей- тинг
	7	8	9			7	8	9		
	(n=35)	(n=21)	(n=23)			(n=45)	(n=14)	(n=17)		
Підвищити фізичну підготовленість	45,7	47,6	43,5	45,6	2	13,3	7,1	58,8	26,4	2
Отримати задоволення від рухової активності	8,6	33,3	30,4	24,1	5	15,6	7,1	29,4	17,4	5
Досягти високих спортивних результатів	20	42,9	30,4	31,1	3	11,1	7,1	11,8	10	10
Брати участь у змаганнях	20	9,5	13	14,2	6	8,9	21,4	5,9	12,1	7
Покращити здоров'я	65,7	71,4	56,5	64,6	1	62,2	57,1	70,6	63,3	1
Досягти гармонійності будови тіла	20	30,1	34,8	28,3	4	11,1	35,7	23,5	23,4	3
Нормалізувати масу тіла	8,6	4,8	21,7	11,7	8	2,2	14,3	35,3	17,3	4
Для самоствердження	2,8	-	8,7	5,8	10	-	21,4	5,9	13,7	6
Активно проводить дозвілля	11,4	14,3	17,4	14,4	7	4,4	14,3	16,4	11,7	8
Спілкування з друзями	20	9,5	4,3	11,3	9	4,4	-	5,9	5,2	11
Для поїздок в інші міста на змагання	5,7	4,7	4,3	4,9	11	6,7	14,3	-	10,5	9

як хокей, бокс, боротьба, скелелазання, дівчата – плаванням, тенісом, фітнесом, верховою їздою.

Мотиви занять спортом визначили через мету, яку називали учні (табл.1). Як хлопці, так і дівчата на 1-ше місце ставлять пріоритет здоров'я (64,6% і 63,3%), на 2-ге – підвищення фізичної підготовленості. У дівчат цей мотив хоч і займає друге місце за рейтингом (26,4%), однак, майже у два рази нижчий, ніж у хлопців (45,6%).

31% хлопців прагнуть займатися фізичними вправами для того, щоб досягти високих спортивних результатів. Тобто можна припустити, що це явно виражений спортивний мотив. Ця кількість хлопців співпадає з тими, хто назвав кількість тренувальних занять на тиждень «пять і більше». Тим часом у дівчат спортивний мотив стоїть лише на 10-му місці, його назвали лише 10% школярів. Найбільш вираженими як у хлопців, так і у дівчат є мотиви досягнення гармонійності будови і нормалізації маси тіла, загалом їх назвали 40% хлопців і дівчат.

Це свідчить про те, що більшість підлітків відвідують тренувальні заняття для задоволення своїх фізкультурно-оздоровчих потреб, а не спортивних.

У дівчат потреба нормалізації маси тіла з року в рік підвищується, тому в них виникає інтерес до таких видів спорту як плавання і фітнес. Збільшується з віком кількість підлітків, які хочуть отримати задоволення від рухової активності (з 8% до 30% у хлопців і з 15% до 29% у дівчат), активно проводити дозвілля (з 11% до 17% у хлопців і з 4% до 16% у дівчат).

Порівнюючи результати наших досліджень з результатами Г.В. Безверхньої (2003) (табл. 2), можна відзначити, що мотив зміцнення здоров'я у підлітків з районних центрів (Коростень, Білокорівичі, Народичі) вище ніж в сільській місцевості (13,1 хлопці – 22,5% дівчата) і в місті Києві (46,8% – хлопці і 40,9% – дівчата). Мотив вдосконалення форми тіла у два рази нижчий, ніж у великих містах і майже співпадає з кількісними показниками підлітків з сільської

місцевості (28% – хлопчики і 31,5% дівчатка). Аналізуючи мотив досягнення високого спортивного результату, можна відзначити деяку тенденцію – збільшення кількості хлопців, що його називають відповідно до зменшення міста їх проживання. У м.Луцьку 20,7% хлопців бажають займатися зі спортивною спрямованістю, у м.Умані – 24,7%, у м.Коростені – 31%, а в селі – 35,5%.

Менше виражений мотив занять спортом за компанію і заради спілкування з друзями у дівчат з сільської місцевості і малого міста, ніж у дівчат з Києва та Луцька.

Висновки.

1. Пріоритетними мотивами до занять фізичною культурою і спортом учнів 7 – 9 класів є оздоровчі мотиви. Мета занять 64% підлітків спрямована в першу чергу на покращення здоров'я. Про це свідчить кратність спеціально організованих занять фізичними вправами на тиждень – 2-3 рази. Спрямованість фізкультурно-оздоровчих занять у основної маси підліт-

Мета занять спортом підлітків, які проживають в різних містах України, %

Варіанти відповідей	Місце проживання									
	м.Київ		м.Луцьк		м.Умань		Сільська місцевість		м.Коростень	
	х	д	х	д	х	д	х	д	х	д
Зміцнення здоров'я	46,8	40,9	60	62	45,6	51,8	13,1	22,5	64,6	63,1
Удосконалення форми тіла	40,8	55,7	38,7	48	45,6	46,8	28	31,5	28,3	23,4
Зниження ваги	5	31	4	14,7	8,7	12,6	-	16,2	11,7	17,3
Досягнення високого спортивного результату	24,9	12,8	20,7	14	24,7	19,8	35,5	8	31	10
Спілкування з друзями	21	21	22,6	20	9,2	18,9	26,1	9,9	11,3	5,1
Активний відпочинок	25,9	24,9	12,7	10	17,9	22	3,7	20,7	14,4	11,7

ків пов'язана з підвищенням фізичної підготовленості і гармонізації будови тіла, що відповідає мотивам естетичного самосприйняття та сприйняття інших, самостверження та бажання подобатись протилежній статі.

- Мотиваційні пріоритети підлітків залежать не тільки від вікових особливостей, їх психологічного та статевого розвитку, але й від місця проживання. Відзначається тенденція збільшення кількості підлітків з мотивом досягнення високого спортивного результату, але зі зменшенням ознак урбанізації умов проживання. Так, цей мотив є домінуючим у хлопців, які проживають в сільській місцевості, і знаходиться на 2-му місці у підлітків, які мешкають в малих містах.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ:

- Андреева Е.В. Программирование физкультурно-оздоровительных занятий девочек 12-13 лет: дис. ... канд. наук по физ. воспитанию и спорту: 24.00.02 / Андреева Елена Валерьевна – К., 2002. – 190 с.
- Бар-Ор, О. Здоровье детей и двигательная активность: от физиологических основ до практического применения / О. Бар-Ор, Т. Роуланд; пер. с англ. И. Андреев. – К.: Олимпийская литература, 2009. – 528 с.
- Безверхня Г.В. Мотивація до занять фізичною культурою і спортом школярів 5 – 11 класів: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. наук з фіз. виховання і спорту: спец. 24.00.02 «Фізична культура, фізичне виховання різних груп населення» / Г.В. Безверхня. – Львів, 2004. – 23 с.
- Би Х. Развитие ребенка / Би Х. – 9-е изд. – СПб.: Питер, 2004. – 768 с.
- Иванченко Л.П. Формування у підлітків мотивації до систематичних занять фізичною культурою і спортом: автореф. дис. ... канд. пед. наук: спец. 13.00.07 «Теорія та методика виховання» / Л.П. Иванченко. – Луганськ, 2007. – 19 с.
- Ильин Е.П. Мотивация и мотивы / Ильин Е.П. – СПб.: Питер, 2008. – 512 с.
- Ильин Е.П. Психомоторная организация человека: [учебник для вузов] / Е.П. Ильин. – СПб.: Питер, 2003. – 384 с.
- Круцевич Т.Ю. Формирование мотивации к занятиям ФК и С в школьном возрасте / Т.Ю. Круцевич, Г.В. Безверхня // Олімпійський спорт і спорт для всіх: проблеми здоров'я, рекреації, спортивної медицини та реабілітації: IV Міжнар. наук. конгрес. – К., – 2000. – 385 с.
- Лисяк В.М. Формування інтересу до занять фізичною культурою та спортом у школярів 6-11-х класів: автореф. дис. ... канд. наук з фізичного виховання і спорту: спец. 24.00.02 «Фізична культура, фізичне виховання різних груп населення» / В.М. Лисяк. – Харків, 2006. – 20 с.
- Платонов В.Н. Сохранение и укрепление здоровья здоровых людей – приоритетное направление современного здравоохранения / В.Н. Платонов // Спортивная медицина. – 2006. – №2. – С. 3 – 14.

